

א. מצות הנשרפים; היו משקעים אותו בזבל עד ארכובותיו, וכורכים סודר על צוארו [קשה בתוך רך, שמועיל להניקה ללא עשיית חבלה], זה מושך אצלו וזה מושך אצלו עד שפותח את פיו. רבי יהודה אומר: פותח את פיו בצבת שלא בטובתו. ומתיך 'פתילה' של אבר וזורקה לתוך פיו ויורדת לתוך מעיו והומרתם. ואין השריפה כפשוטה, שריפת הגוף [כהוראת בית דין של צדוקים] – שכן למדו חכמים בגזרה שוה מבני אהרן או מעדת קרח [בצירוף דברי רב נחמן 'ברור לו מיתה יפה'].

משמע מדברי הרמב"ם (סנהדרין טו,ג) שהעדים הם הנותנים סודר על צוארו. וכן במצות הנחנקין, משמע מדבריו (בה"ה) שהעדים הם הממיתים אותו. [אם כי התכת העופרת משמע שאינה נעשית על ידי העדים]. ומפורש בפירוש המשנה להרמב"ם שבכל מיתות ב"ד, העדים הם הממיתים. ויש לתמוה על מה שנראה בפירוש 'גור אריה' שרק בסקילה יד העדים ממיתתו (עפ"י אמת ליעקב משפטים כא, יז. וע' גם בשו"ת באר יצחק או"ח יד, ד).

ב. מצות הנהרגים; היו מתיזים את ראשו בסייף כשהוא עומד, כדרך שהמלכות עושה (נאמר בעיר הנדחת לפי חרב. וברוצח עבד נאמר נקם ינקם ולמדנו 'נקמה' שהיא בחרב. ולמאן דאמר חנק חמור, אין ללמוד רוצח בן חורין מעבד שמיתתו בסייף, כי שמא דינו בחנק, אלא נלמד בהקש מעגלה ערופה – ואתה תבער הדם הנקי מקרבך). רבי יהודה אומר: מניחים את ראשו על הסדן (= גזע עץ תקוע בארץ) וקוצץ בקופיץ.

דפים נב – נג

קטו. מהו המקור בתורה למיתת חנק?

סתם מיתה האמורה בתורה (מות יומת הנאף והנאפת) – חנק היא. ונחלקו תנאים בטעם; – ר' יאשיה סובר, הואיל ונתקבלו במסורת ארבע מיתות ובכללן חנק, והיא הקלה לכולן לדעתו, הלכך המיתה הסתמית שבתורה – היא מיתת חנק הקלה ביותר, כי אי אתה רשאי להחמיר במיתתו. ר' יונתן סובר (כר' שמעון) שהסייף קל מן החנק, לכך מפרש (כדברי רבי) שמיתת חנק נלמדת מהשוואה ל'מיתה' שבידי שמים – שאין בה רושם. [ואע"פ שגם שריפה של ב"ד אין בה רושם – מכך שהוציא הכתוב בת כהן לשריפה משמע שמיתת אשת איש אינה שריפה, וממילא ע"כ חנק היא].

דף נג

קטז. אלו הם הנסקלים – ומהם המקורות לכך שדינם בסקילה?

אלו הן הנסקלין; – הבא על אמו; ועל אשת אביו; ועל הכלה; ועל הזכור; ועל הבהמה; והאשה המביאה בהמה עליה; (כל אלו נלמדים בג"ש דמיהם בס מאוב וידעוני. ובשוכב עם בהמה למדנו ג"ש תהרגו ממסית. נד:); והמגדף; והעובד עכו"ם; והנותן מזרעו למולך; ובעל אוב; וידעוני; והמחלל את השבת [בדבר ששגגתו חטאת – להוציא תחומין, וכן הבערה לרבי יוסי. סו.]. (בכל אלו נאמר סקילה במפורש); והמקלל אביו ואמו (דמיו בו' וכנ"ל); והבא על נערה המאורסה [להוציא מעשה חידודים. סו.]; והמסית (סקילה מפורשת בהם);

והמדיח (את הרבים). ולמדו 'הדחה' 'הדחה' ממסית או מנביא שהדיח. ור' שמעון חולק וסובר שמדיחי עיה"נ בחנק. להלן פט:); והמכשף (מקורו מבואר להלן סו. ולרבי יוסי הגלילי (שם) – דינו בסיף); ובן סורר ומורה (סקילה מפורשת בו).

ק"ז. א. הבא על אמו שהיא אשת אביו, בשגגה – כמה חטאות עליו להביא? מה הדין כאשר היא מקודשת לאביו באותה שעה וכשאינה מקודשת לו, כגון שמת?
ב. הבא על אשת אביו האסורה על אביו ב'לא תעשה' – מה דינו?

א. הבא על אמו אשת אביו; –

לחכמים, חייב שתי חטאות, משום 'אמו' ומשום 'אשת אביו'. ואם היתה באותה שעה שבא עליה היתה מקודשת לאביו – חייב גם משום 'אשת איש'. (ויש שחלקו על כך, והמאירי דחה דבריהם. ויש מי שכתב שנערה המאורסה אין בה כרת וחטאת כלל (עתורא"ש יבמות לד. בשם מהר"ם). והקשו עליו מכמה מקומות. [ובשו"ת מהר"ח או"ז קסד כתב שמהר"ם חזר בו]. ע' אבני נזר אה"ע ג; ערול"ג ריש כריתות).

מי שאמו ילדתו בזנות ולאחר זמן נתקדשה לאביו, ובא עליה הבן – נראה שחייב משום אמו ומשום אשת אב ואשת איש, שאעפ"י שאיסור 'אשת אב' לא חל כאחת עם איסור 'אמו', איסור כולל הוא הלכך חל איסור על איסור (מאירי. וכ"מ ברש"י. לכאורה הכוונה שאיסור אשת אב כולל אף שאר בנים של האב שאינם בניה. ולפי"ז כשאין לאב בנים אחרים, אינו חייב משום אשת אב).
לר' יהודה דמתניתין (וכן שנה רבי יצחק), אינו חייב אלא משום 'אם'. ועוד אמר אביו (נד). שרבי יהודה סובר (בברייתא) שהבא על אשת אביו המקודשת עתה לאביו, אינו חייב עליה משום אשת איש.
א. נראה שהבא על אמו המקודשת לאביו, חייב משום 'אמו' ומשום 'אשת איש' אף לרבי יהודה, שלא נתמעט חיוב אשת איש אלא כשמתחייב משום 'אשת אב', ולא כשמתחייב משום 'אמו' (עתורא"ש).

וכן נראה שאשת אביו שהיתה מקודשת מאחר, חייב עליה אף משום אשת איש, אפילו לרבי יהודה.

ב. הלכה כחכמים (רמב"ם; בה"ג).

ב. הבא על אשת אביו האסורה על אביו באיסור 'לא תעשה'; –

לחכמים, חייב משום 'אשת אביו'. ולרבי יהודה דברייתא, כיון שסובר (כרבי עקיבא) שאין קדושין תופשין בחייבי לאוין – אינה אשת אביו, ופטור. [אלא שאם היא אמו – חייב עליה משום האם].

דף נד

ק"ח. בכמה חיובים מתחייבים בביאות דלהלן?

א. השוכב עם אביו.

ב. עם אחי אביו.

א. השוכב עם אביו – לדברי חכמים חייב שתיים; משום משכב זכור ומשום ערות אביו. לדברי רבי יהודה אינו חייב אלא משום זכור (אבל ערות אביו מדבר על אשת האב). כן הדין לרבא הסובר 'אין עונשין מן הדין', אבל לאביו חייב שתיים שלמדים ב'קל וחומר' מאחי אביו. [וכן דעת רבי שמעון ורבי אלעזר בנו שעונשים מן הדין (כדלהלן עד. ושם מדובר בדין הבנוי על סברא וטעם). וכן אמרו (בכריתות) שלרבי יצחק עונשין מן הדין, אך אפשר